

МАГА МАГАЗИНОВИЋ: МОДЕРНА ИГРА УМЕСТО ДОКТОРАТА ИЗ ФИЛОЗОФИЈЕ^а

Јована Марчета*

Универзитет у Новом Саду, Филозофски факултет, Нови Сад, Србија

Монографија *Мага Магазиновић: Модерна игра уместо доктората из филозофије* представља плод вишегодишњег интердисциплинарног истраживања др Вере Обрадовић, редовне професорке Универзитета у Приштини, са привременим седиштем у Косовској Митровици. Како би читаоцима дочарала сву комплексност личности Маге Магазиновић, ауторка је приказала ову врхунску уметницу као „вишеструку“ појаву чија енергија и деловање немају временски оквир. Ипак, Магин живот је у овој књизи стављен у друштвено-историјски оквир како би се њена неисцрпна борба за женску самосвест сагледала у укупности културних околности у Србији с почетка двадесетог века.

Мага Магазиновић је модерну игру видела као медијум за транспоноване савремених, европских ставова кроз националне мотиве. Њено свеобухватно познавање различитих домена игре понирало је у националну игру извлачећи из ње чист израз кореографског исказивања. Изградњи аутентичности Магиног кореографског стваралаштва допринеле су личности са којима се њен живот у једном тренутку преплитао и чији ставови су утицали на формирање њеног уметничког стваралаштва, без обзира на то да ли су се њена мишљења надовезивала на њихова мишљења или сукобљавала са њиховим мишљењима.

Ауторка у књизи издваја два културна круга – српски (београдски) и европски, чији пресек представља управо Мага Магазиновић. С једне стране, Мага Србију упознаје са европским токовима модерне игре, док с друге стране Европи приближава богатство српске националне играчке традиције. По личном нахођењу, Вера Обрадовић нас упознаје са личностима и стваралаштвима Бранка Поповића, Бранислава Петронијевића, Ксеније Атанасијевић, Надежде Петровић, Вићентија Ракића, Љубице и Данице Јанковић, Велимира Рајића и Владимира Станимировића (стр. 28–36) представљајући

^а Вера Обрадовић Љубинковић, *Мага Магазиновић: Модерна игра уместо доктората из филозофије*, Факултет уметности Универзитета у Приштини, Звечан – Косовска Митровица, 2019, 360.

* Аутор за кореспонденцију: Јована Марчета, Универзитет у Новом Саду, Филозофски факултет, Др Зорана Ђинђића 2, 21102 Нови Сад, Србија, jovanamarчета@gmail.com

читаоцима ове важне личности, које су својим прогресивним идејама и деловањем утицале на свест српског друштва и допринеле укупности његове еманципације и модернизације. Као важну прекретницу у Магином животу, ауторка издваја 1907. годину и сусрет са контроверзном канадском играчицом Мод Алан (стр. 37–40). Управо овај први сусрет са новим правцем модерне игре утицао је на то да се Мага отисне ка европским авангардним школама у потрази за новим знањима.

У поглављу о европском културном кругу (стр. 41–46), Вера Обрадовић пише о Магином одласку на школовање у иностранство, као и о њеном повратку из Немачке, када је уместо доктората из филозофије у Србију донела модерну игру. Управо овај обрт представља окосницу ауторкине монографије, по којој је и добила назив. Мага Магазиновић није испунила очекивања. Ставила је уметност испред науке. Разлоге због којих се ова српска Исидора Данкан одлучила на тај корак можемо пронаћи у чињеници да је уметност сматрала најмоћнијим оружјем помоћу којег може да оствари своје циљеве. Своја сазнања из области играчке писмености стечене у европском окружењу, Мага оживљава у маловарошком духу средине и народа којима припада. Користећи играчку уметност као оруђе, она уздиже самосвест жена, на чије се образовање у Србији почетком XX века није много полагало. С друге стране, упознајући свог супруга Герхарда Геземана са српском епском књижевношћу, она покушава да избрише погрешна убеђења западног света о српском народу и да Европи прикаже специфичности и лепоту српског културног идентитета. Мага кроз темеље модерне игре делује двојачко – бори се за деконструисање кодова који су ограничавали испољавање женског изражавања и за трансформацију обезличене женске маргиналности, истовремено представљајући Европи и свету сву лепоту српске фолклорне игре и целокупног југословенског културног наслеђа.

Магин кореографски израз, њена педагогија и однос према уметничкој игри прожети су идеологијама Макса Рајнхарта, Исидоре Данкан, Жака Далкроза, Рудолфа Лабана. Међутим, критичког и слободног духа, ова врсна уметница није априори и дословно преузимала и уносила њихове спознаје и ставове у своју концепцију игре. Напротив, стечено теоријско и искуствено богатство Мага интегрише у властиту идеологију подређену средини и културно-историјским потребама српског друштва, које је, за разлику од Европе, захваљујући њеним модернистичким и реформаторским настојањима, уместо класичне игре прво упознало неспутану, социјално и политички ангажовану модерну игру.

Женско тело у кореографијама Маге Магазиновић транспоновано је у мислећи субјекат који кроз модерну игру утире пут женском писму дезинтегришући и преображавајући патријархални менталитет и стереотипно виђење женског пола у културном миљеу матичне средине. Њена „Школа за ритмику и пластику” имала је за циљ преображај и креирање образованих српских жена кроз уметност игре, као најмасовније васпитно средство. С друге стране, свесна да је већина њених савременица незаинтересована за богаћење властитог образовања, оштроумна Мага своју еманципаторску борбу промишљено каналише и води кроз обраћање мушком делу српског друштва путем новинских чланака у *Политици* утичући на тај начин на стварање новог, савременог мушкарца који ће прихватити освешћену и ослобођену модерну жену.

Наративно ткиво овог животописа Вера Обрадовић завршава поглављем о кореодрамским изразима Маге Магазиновић (стр. 146–148) упућујући читаоце на значај ове врсте уметничког стваралаштва за деловање на укупан културни миље и промену утемељене свести једног друштва. Специфичност Магиног кореодрамског стваралаштва, у којем се средиште пажње усмерава ка значају женских ликова из епске књижевности, ауторка назива епско-патриотском кореодрамом. Промисљеним избором мотива који су блиски и пријемчиви српском културном миљеу и менталитету, Мага још једном показује вештину да на домишљат начин подигне свест о потреби реформе женског идентитета.

Крај монографије (стр. 153–173) Вера Обрадовић крунише фотографијама играчке трупе Маге Магазиновић, које попут њених кореографија служе као још једно средство за дезинтеграцију стереотипног виђења женског тела. Огољена женска стопала, руке и ноге, односно дугачки костими који прекривају женска тела и девојке преобучене у мушка одела у потпуности декомпонују традиционалне приказе жене као мајке или објекта мушког уживања и истичу нови женски идентитет и однос према женском телу.

На крају, можемо закључити да штиво пред нама не представља безличну биографију једне знамените личности лишене циља и ставова приповедача. Густо куцани редови показују колико је Вера Обрадовић упозната са тематиком о којој пише и колико је професионално, али и лично, посвећена да кроз ову монографију отелотвори целокупни реформаторски учинак Маге Магазиновић. Књига *Мага Магазиновић: Модерна игра уместо доктората из филозофије* представља својеврстан омаж талентованој уметници, али и сведочанство епохе у којој је започета борба за женску самосвест и даје нам пример како појединац властитим педагошким радом и залагањем може да утиче на еманципацију колективне друштвене свести.